

VAKA ANALİZİ: 02

Queen Flowers, Sendikal Örgütlenme ve Hak İhlalleri

Sendikal Hakları İzleme Ağı

01.12.2025

Senizle
Sendikal Hak ve Özgürlükleri
İzleme Ağı

**İNSAN
HAKLARI
OKULU**
THE SCHOOL OF HUMAN RIGHTS

Queen Flowers, Sendikal Örgütlenme ve Hak İhlalleri

Senizle

Queen Tarım (Queen Flowers), İzmir'in Dikili ilçesinde faaliyet gösteren ve çalışanlarının büyük bölümü kadınlardan oluşan bir sera işletmesidir. Örgütlenme faaliyetlerinin başladığı dönemde yaklaşık 700 işçi çalışmakta olup, işçilerin yüzde 85'i kadındır. İşçilerin DİSK'e bağlı Birleşik Tarım Orman İşçileri Sendikası (BTO-SEN) altında örgütlenmeye başlaması, toplu iş sözleşmesi talebi ve işverenin buna karşı geliştirdiği stratejiler, Türkiye'de sendikalaşma özgürlüğü ve hakkının ihlali bakımından dikkat çekici bir örnek oluşturmaktadır.

Queen Tarım, özellikle kadın işçilerin yoğun olduğu tarım sektöründe sendikalaşma önündeki toplumsal cinsiyet temelli engelleri görünür kılmaya açısından da önemli bir vaka niteliğindedir.

Serada çalışanların önemli bir bölümü (başta Deliktaş, Bergama ve Kınık olmak üzere) civar köylerde yaşamaktadır. Son yıllarda kırsal alanlarda artan metalaşma ve acele kamulaştırma, enerji projeleri gibi uygulamalarla gerçekleşen mülksüzleşme, birçok kadının seralarda işçileşmesine yol açmıştır. Kuzey Ege'de, jeotermal enerji

kaynaklarına dayalı büyük ölçekli sera projeleri planlanmakta, Queen Tarım'ın bulunduğu bölgede ise bir sera organize sanayi bölgesi inşa edilmektedir. BTO-SEN Genel Başkanı Mehmet Çak'ın aktardığına göre bu durum, bölgedeki diğer işverenlerin de sendikal örgütlenmeyi engellemek için birbirleriyle dayanışma göstermesine neden olmaktadır.

Sendikal örgütlenme süreci

Seralarda çalışan kadınlar, uzun çalışma saatleri, zorunlu fazla mesai, sıcak çalışma ortamı ve düşük ücretler gibi zorlu koşullarla karşı karşıya kalmaktadır. Queen Tarım işçilerinin sendikalaşmaya yönelmesinin temel nedenleri de bu ağır çalışma koşulları olmuştur. BTO-SEN işyeri temsilcisi Meltem Hanım'ın aktardığına göre serada haftanın üç ila dört günü zorunlu mesai uygulanmakta, bu durum işçilerin yaşamını ve sağlığını doğrudan etkilemektedir (Özçelik, 2025). Şamil Özçelik'in (2025) kendisiyle yaptığı röportajda¹ Queen işçisi Meltem Hanım, Soma havzasında maden işçiliğinin yaygın olduğu bölgelerden gelen bazı işçilerin daha önce edindikleri sendikal deneyimlerden örgütlenme sürecine önemli katkı sağladığını belirtmektedir. Meltem Hanım, hem yaşadıkları haksızlıkların hem de işyerindeki uğradıkları hakaretlerin kendilerini sendika çatısı altında birleşmeye ittiğini ifade etmektedir.

Eylül-Ekim aylarında açık örgütlenme faaliyetlerinin başlamasıyla birlikte BTO-SEN yaklaşık beş ila altı ay içerisinde işyerinde çoğunluğu sağlamış ve toplu sözleşme yetkisi için başvuruda bulunmuştur. 2024 Kasım ayında Çalışma Bakanlığı tarafından yetki tescil edilerek sendikanın toplu sözleşme sürecine resmen başlama hakkı tanınmıştır (Mehmet Çak ile görüşme notları, 2025).

Queen Tarım'daki sendikalaşma faaliyetleri ve işverenin işyerini sendikasızlaştırmaya yönelik baskıları ise işyeri sendika temsilcilerinden Ali Aydın'ın işten çıkarılmasıyla Mayıs 2025'te kamuoyunun gündemine taşınmıştır. Serada işçilerin

"Kırsal alanda artan metalaşma ve mülksüzleşme birçok kadının seralarda işçileşmesine yol açmıştır."

¹ <https://emekcalisma.org/2025/07/29/zeytin-agaclarinin-golge-sinde-direnme-queen-tarimdan-bir-iscinin-portresi/>

BTO-SEN'de örgütlenmesine karşı işveren tarafından uygulanan baskıları, basına yansıyan haberler ile BTO-SEN Başkanı Mehmet Çak, işyeri temsilcisi Ali Aydın ve sendikalı olduğu için işten çıkarılan bir kadın işçiyle² (Aygül) 17–19 Eylül 2025 tarihlerinde yaptığımız görüşmelere dayanarak aktaracağız.

Toplu sözleşme görüşmeleri ve sonrası

Yetki tespitinin ardından başlayan toplu sözleşme görüşmelerinin dördüncü turunda taraflar, taslağın 30. maddesine kadar anlaşmaya varmış ancak maaş zamları ve kahvaltı uygulaması konusunda uzlaşamamıştır (Mehmet Çak ile görüşme notları, 2025). Bu tıkanmanın ardından işveren, TÜRK-İŞ'e bağlı başka bir sendikayla görüşmelere başlamış ve işçilere BTO-SEN'den ayrılmalari için baskı uygulanmaya başlanmıştır.

Uygulanan baskılar hem kadın hem erkek tüm işçileri hedef almakla birlikte, kadın işçilere yönelik özel baskı biçimleri de söz konusudur. İşçilere seranın yüksek ücret talepleri nedeniyle kapanabileceği söylenerek işsizlik tehdidiyle bir korku iklimi yaratılmış, işveren sendikanın yetkisinin iptali için dava açmış, sendikalı işçilere ek görevler verilmiş, performans puanları düşürülmüş ve iş güvenliği önlemleri alınmadan tehlikeli işlerde çalışmaya zorlanmışlardır. Sendika işyeri temsilcisi Ali Aydın'ın güvenliksiz işlerde görevlendirilmesi ve sonrasında performans düşüklüğü gerekçesiyle işten çıkarılması bunun örneklerindendir. Eylül ayı itibarıyla toplam 18 sendikalı işçi—çoğunlukla performans düşüklüğü gerekçesiyle—işten çıkarılmıştır (Mehmet Çak ile görüşme notları, 2025).

Yaptığımız görüşmeler ve basına yansıyan çalışan ifadeleri, Queen Tarım'da uygulanan performans puanlama sisteminin sendikal tercihlere göre ayrımcı biçimde kullanıldığına işaret etmektedir. BTO-SEN üyesi iki işçiyle gerçekleştirilen mülakatlar ile Kadın İşçi Dergisi'ne konuşan bir çalışan tarafından aktarılan bilgiler, performans

2. Görüşme yaptığımız kişinin isteği doğrultusunda müstear isim kullanılmaktadır.

“Uygulanan baskılar hem kadın hem erkek tüm işçileri hedef almakla birlikte, kadın işçilere yönelik özel baskı biçimleri de söz konusudur.”

değerlendirmelerinin sistematik olarak farklı sendikalara mensup işçiler arasında eşit olmayan sonuçlar doğurduğunu göstermektedir.³ Buna göre, TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaya geçen işçilere daha yüksek performans puanları verilmekte ve buna bağlı olarak ücretleri artırılmaktadır. Buna karşılık, BTO-SEN üyesi işçilere düşük performans puanları verilerek ücretlerinin düşürüldüğü ifade edilmektedir. Kadın İşçi Dergisi'nde yayımlanan bir haberde görüşlerine yer verilen Queen Tarım çalışanı Fatma, performansa dayalı ücretlendirme mekanizmasının bir “sendikasızlaştırma aracı” olarak işlediğini aktarmaktadır:

Bizim yaptığımız iş performansla değerlendiriliyor. Bu değerlendirme maaşımızı etkiliyor. Bir puanlama sistemimiz olduğu için. Şu an sarı sendika olduğu için bu puanlama da bu sendikalı olanlar ve DİSK BTO-Sen üyeleri diye ayrıldı. Onlara daha düşük puan, TÜRK-İŞ sendikasını destekleyenlere daha yüksek puanlar verildi. Onların maaşları artırıldı, diğerleri daha düşük ücretle şu anda çalıştırılıyor. Bunlara ben de dahilim. (Erol, 28 Mayıs 2025).

Queen Tarım örneği, sendikal örgütlenme hakkının işveren tarafından sistematik biçimde ihlal edildiğini gösteren bir vakadır. BTO-SEN'in işyerinde çoğunluğu elde ederek toplu sözleşme sürecine başlamasının ardından işveren, toplu sözleşme görüşmelerini tıkararak başka bir sendikayı

3. <https://www.kadinisci.org/queen-flowerda-direnen-kadınlar-destek-bekliyor/>

“Kadın işçilere yönelik özel baskı biçimleri söz konusudur.”

Queen Tarım örneği

örgütlenme hakkının işveren tarafından sistematiik ihlalidir.

devreye sokmuş ve işçileri sendika değiştirmeye zorlayan baskı mekanizmalarını devreye almıştır. İşçileri seranın kapanacağı yönünde korkutma, sendikanın yetkisinin iptali için dava açılması, performans puanlarının sendikal tercihlere göre belirlenmesi, sendikal işçilere ek ve ağır iş yükü verilmesi, iş güvenliği önlemlerinin alınmadığı tehlikeli işlerde çalışmaya zorlanma ve doğrudan işten çıkarma gibi uygulamalar sendikal hak ihlallerinin temel biçimlerini oluşturmaktadır. Bu baskılar hem kadın hem erkek tüm işçileri hedef almış olup Eylül ayı itibarıyla en az 18 sendika üyesi işçi işten çıkarılmıştır, işçilerin tazminat davaları ve işverenin açtığı sendikal yetki davası halen sürmektedir.

Buraya kadar aktarılanlar, işyerinin sendikasızlaştırılmasına yönelik baskıların serada çalışan kadın ve erkek tüm işçilere yöneltildiğini göstermektedir. Bununla birlikte, Queen Tarım'da kadın işçilere özgü, toplumsal cinsiyet temelli ek baskı biçimlerinin de mevcuttur. Bunlardan biçimlerinden ilki, işyeri ve görev yeri değiştirme uygulamalarıdır. Örneğin kadın işçilerin, çiçek veriminin tamamlanmasının ardından ürünlerin atıldığı aşamada, ağır yük taşımayı gerektiren "atım işi"ne yönlendirildikleri ifade edilmiştir; söz konusu baskı süreçlerinin uygulayıcıları büyük ölçüde "grower", "senior grower" gibi unvanlara sahip mühendisler ile çeşitli düzeydeki yöneticilerdir (Aygül ile görüşme notları, Eylül 2025).

İş birimlerini değiştirme uygulamalarının yanı sıra, sendikanın örgütlenmesi sürecinde önemli bir rol oynayan köy, akrabalık ve topluluk ilişkileri, Queen Tarım'da kadın işçilere yönelik baskının temel unsurlarından biri haline gelmiştir. Sendikasılaştırma çabaları, işyeri sınırlarını aşarak köy ve akrabalık ilişkileri üzerinden de yürütülmüş; özellikle kadın işçilerin sendikadan istifa etmesi yönünde baskılar uygulanmıştır. Bu süreçte servis şoförleri ve köy muhtarları önemli roller üstlenmiştir. Aygül, hızlı bir biçimde sendikalaşmayı sağlayan akrabalık ve köy temelli topluluk ilişkilerinin, sendikasılaşma sürecinde nasıl olumsuz etkilediğini şu şekilde açıklamaktadır:

Deliktaş köyü çok hızlı örgütlendi. Birbirlerini çok etkiliyorlar; olumlu da etkiliyorlar, olumsuz da etkiliyorlar. Onların sayesinde hızlı bir biçimde örgütlenmeyi sağladık, ancak yine onlar sayesinde bu duruma geldik. Çok çabuk pes ettiler. Akrabalık ve köy yakınlıkları nedeniyle birbirlerini hem sendikalaşmak için çok çabuk ikna ettiler, ama gözdağı verildiğinde de bir adım geri attılar.”

Bir diğer işçi, muhtarlar ve servis şoförlerinin işçilere yönelik baskılarını şöyle aktarmaktadır:

Apaçık tehdit vardı. Örneğin akşamları erkekler köy kahvesinde toplaşıyor, muhtar da gidiyor. Muhtar doğrudan kadınların eşlerine baskı ve tehdit uyguluyordu. Servis şoförü de tehdit ediyordu. Bu baskılar nedeniyle bazı erkekler bile eşlerine: ‘Çıkın,’ ‘Sonu iyi olmayacak,’ ‘İşsiz kalmaktansa istifa edin’ gibi sözlerle baskı uyguladı. Abla-kardeş, anne-çocuk bir arada çalışan çoktu; bu durum hem olumlu hem olumsuz etkiler yaratıyordu.

Ayrıca bu baskıların yalnızca Deliktaş köyüyle sınırlı olmadığı, Poyracık ve Kınık köylerinde de benzer uygulamaların görüldüğü belirtilmektedir. Sonuç olarak, Queen Tarım örneği, Türkiye’de özellikle tarım ve sera sektöründe sendikal örgütlenmenin karşılaştığı yapısal engelleri ve bu engellerin toplumsal cinsiyet boyutlarını görünür kılan bir vakadır. BTO-SEN’in işyerinde çoğunluğu sağlayarak toplu sözleşme sürecini başlatması hem yasal açıdan hem de işçiler açısından meşru bir hak arayışı iken, işverenin süreci tıkayan ve işçileri sendikadan vazgeçirmeye yönelik uygulamaları sendikal hak ve özgürlüklerin sistematik biçimde ihlal edildiğini göstermektedir. Performans sisteminin sendikal tercihlere göre belirlenmesi,

güvenlik önlemi alınmadan çeşitli işlerde görevlendirme, işten çıkarmalar, yetki davası açılması ve TÜRK-İŞ’e bağlı başka bir sendikanın devreye sokulması, işverenin sendikasılaştırma stratejisinin parçalarını oluşturmaktadır.

Bu süreç yalnızca işyerinde geçen bir mücadele değildir. Queen Tarım vakası, çalışmanın toplumsal ve mekânsal bağlamını oluşturan köy, akrabalık ve topluluk ilişkilerinin sendikalaşma sürecini nasıl hem destekleyici hem de kırılgan hale getirebildiğini göstermektedir. Örgütlenme aşamasında dayanışmanın kaynağı olan bu ilişkiler, işverenin dolaylı baskı mekanizmaları üzerinden sendikasılaştırma sürecinde yeniden araçsallaştırılmış; muhtarlar, servis şoförleri ve köy içi erkek dayanışması, özellikle kadın işçilere yönelik baskının önemli araçlarına dönüşmüştür. Böylece sendikasılaştırma yalnızca yönetsel bir baskı değil, aynı zamanda toplumsal ve kültürel güç ilişkilerini de içine alan çok katmanlı bir süreç olarak ortaya çıkmıştır. Kadın işçilerin deneyimleri bu vakayı özellikle önemli kılmaktadır. Queen Tarım’da işyerinde ağır işlerde çalıştırma, işyeri değişiklikleri gibi uygulamalar kadınlara özgü bir ayrımcılık biçimi kazanmıştır. Ayrıca köy muhtarlarının ve şoförlerin köy kahvelerinde kadınların eşleri ve diğer akrabalarıyla yaptıkları görüşmeler işverenin yeniden üretim alanlarında da sendikasılaştırma amacıyla nasıl baskı kurduğunu göstermektedir.

Devam eden dava süreçleri ve işçilerin sürdürdüğü mücadele, Türkiye’de sendikalaşma özgürlüğünün korunması ve özellikle kadın emeğinin güvencesiz koşullara karşı güçlendirilmesi için önem taşımaktadır.

İşverenin baskılarına rağmen Queen Tarım işçileri, hak arama iradesinin, dayanışmanın ve örgütlü mücadelenin sürdürülebilirliğini göstermektedir. Bu nedenle Queen Tarım deneyimi hem emek araştırmaları hem de toplumsal cinsiyet perspektifinden Türkiye’deki sendikal hareketin güncel dinamiklerini anlamak açısından kritik bir örnek oluşturmaktadır.

Queen Tarım örneği hem bir işyerinde sendikalaşma mücadelesi örneğidir hem de tarım sektöründe kadın emeğinin, kırsal dönüşümün, sendikal hakların ve toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin nasıl kesiştiği ortaya koymaktadır.